

jeg haaber at faae den ud, at jeg i Forening med to aerede Medlemmer har tilladt mig at stille det foreliggende Vædringsforslag. Det skal kun være et ganske kort Dieblif, at jeg skal lægge Vællag, om jeg tør, paa Thingets Opmærksomhed. Jeg udviklede allerede ved 2den Behandling temmelig udførligt Forbrugsforeningernes Formaal baade i sædelig og timeelig Henseende, og jeg skal saaledes ikke komme tilbage dertil. Vi have stillet vort Forslag af den Grund — ialfald har jeg gjort det, og jeg troer ogsaa mine Medforslagsstillere —, at vi syntes, at Loven gaaer Smaafolks Ret lovlig nær; thi man kan dog ikke negte, at selv om man faaer Loven, som den foreligger, har man dog ingenlunde forhindret, at de, der have Penge mellem deres Hænder, kunne, baade Een og Mange i Forening, kjøbe saa mange Tønder Brændevin, de ville, og dele det ud imellem sig. Dette er en Ret, de have opnaaet, men denne Ret kan i grunden ikke tilstaaes Smaafolk, naar denne Lov bliver vedtaget i den Skikkelse, hvori den her foreligger. De have jo nemlig ikke Penge i dette Omfang, og maa derfor see i Forening at oprette de saakaldte Brugforeninger, hvor de, efterhaanden som de faae Penge, kunne kjøbe, som de have Raad dertil. Det er dette, vi, som sagt, finde er at gaae dem lovlig nær. Nu kan man vel sige, og det er ogsaa blevet sagt, at Forbrugsforeninger meget godt kunne bestaae uden Brændeviinshandel, men jeg tillader mig dog at tvivle om, at de da kunne trives i nogen synderlig Grad. Naar man nemlig skal have en Forbrugsforening oprettet, har man meget vndt ved at faae Smaafolk med, thi de have jo tidt haardt ved at affee de saa Skillingen, hvormed Handelen skal begynde. Det begynder jo gjerne med, at der skal betales en 6 a. 8 s. om Aagen, lidt mere eller lidt mindre, og derfor maa man jo gaae til Gaardmændene og forsøge at faae dem med. Det er jo ikke allevegne, at man har den Interesse for Smaafolk, som man skalde have, og naar man da kommer til Gaardmændene og siger: Kunne I affee 25 Rd. til en Acte, saa er det muligt, at der kan blive nogen Fordeel baade for de mere og navnlig for de mindre Bemidlede, som Crediten er nærved at tage

Overhaand for. — saa kan man til Nød maafee faae dem til at gaae med, naar de kunne faae alle deres Varer i en saadan Forbrugsforening; men er dette ikke Tilfældet, bliver det næsten en plat Umulighed at faae dem med fra Først af. De sige nemlig, at, naar de skulle tage deres Varer i Foreningen og deres Brændevin et andet Sted — det kan forudsættes, at de ville sige saaledes —, saa kan det ikke betale sig for dem; det vilde være Tidspilde for dem, saa at det kan ikke have nogen Interesse for dem at træde ind i Foreningen. Jeg troer altsaa, at det i saa Fald næsten vil være umuligt, ialfald meget vanskeligt, at faae Forbrugsforeninger oprettede. Dertil kommer, at det jo er et Indgreb i den frie Næringsret efter Næringsloven af 29de December 1857. Nu kunde man vel sige: Det er kun et lille Skridt, der gjøres; men det er dog et Skridt mod Næringsfriheden, og jeg vil ikke være med til at foretage det første Skridt i denne Retning; det er ialfald en Indskrænkning deri. Man kommer og fortæller os, at Forbrugsforeninger drive ulovligt Næringsbrug, det veed jeg meget godt, det fortælleres i Stifbreve fra visse Kjøbmænd. Dette kan virkelig ikke — ialfald ikke for mig — have nogen Indflydelse, thi jeg veed meget godt, at, skulde Haandværkene have raadet for, om vi skulde have Næringsfrihed, saa havde vi ikke havt den den Dag idag. Laugsvæsenet reiser sig jo altid derimod, og det er Laugsvæsenet, der her reiser sig igjen og udspyer alt det Dnde, der kommer frem; jeg troer virkelig, at det skylbes Laugsvæsenet. Dette er en af mine væsentligste Grunde til at faae § 4 udstemt. Med disse saa Ord skal jeg anbefale vort Forslag paa det Bedste.

Winther: Jeg mener, at man kan stemme imod dette Vædringsforslag, og dog have Interesse for Smaafolk, og ligeledes være en bestemt Modstander af Indskrænkninger i Næringsfrihed. Jeg er i det Tilfælde, at jeg troer, at jeg med Sandhed tør sige om mig selv, at jeg baade i Almindelighed og ogsaa i dette Tilfælde kan vise min Interesse for Smaafolk, og dog stemme imod det Vædringsforslag, som her foreligger, ligesom jeg